

התזמורת של הקיץ!

או- מה זה הרעש המעצבן הזה מכל עבר?!?!

יואב שרעבי, שירות לאומי, בית ספר שדה גליל

כאשר יוצאים אל הטבע בחודשי הקיץ, כמעט ואי אפשר שלא להבחין ברעש רקע מונוטוני וצורמני של ניסור, הבוקע מכל מקום במרחב וכאילו מאיים לבלוע אותך אליו. כאן גם טמון אחד הדברים המשעשעים ביותר בטבע, כאשר עם כל צעד של התקדמות, הרעש הבוקע מהאזור הסמוך לכף רגלך יאלם למספר שניות, ויחזור לאחר מכן. ממש נדמה כאילו ישנו מנגנון קרבה משוכלל, וברגע שאתה

מתקרב יותר מדי הוא משתיק את הרעש.

ציקדה. ככה קוראים ליצור שאחראי ליצירת הרעש ושאמון על הפעלת "המנגנון המשוכלל". מדובר בחרק קטן הניזון ממוהל עלים, דומה מעט לזבוב, המהווה תת-סדרה בסדרת הפשפשאים. הציקדות נפוצות מאוד בכל העולם, ולהן גלגול חסר-מהביצה בוקע פרט צעיר, שבמבנהו זהה לחלוטין לפרט הבוגר (מלבד חוסר בכנפיים, גודל וצבע), ועוברים עליו מספר מחזורי התנשלות עד הגעה לגודל הסופי. תהליך ההתנשלות מתבצע על ענף קטן, ובחודשי הקיץ ניתן למצוא בנקל נשלים של ציקדות.

לא רוח רפאים, כי אם נשל של ציקדה. צילום- יואב שרעבי

נחזור לרעש. אז למה אני צריך לסבול את ה"נעימה" הזאת כשאני יוצא לטייל בקיץ? ובכן, כמו לכל בעל חיים אחר בטבע, גם לציקדה יש את הדרך שלה לתקשר עם חברותיה. צליל הניסור מופק באמצעות לוחית המחוברת בשריר אל בטנה. התכווצות והרפיה של השריר גורמות להשטחות ולהתקמרות הלוחית (בהתאמה), ובתדירות גבוהה נוצר הקול המדובר.

ובכן, למה רק בקיץ? איך הצלחנו להיחלץ מזה בשאר השנה? באווירת ט"ו באב, שבו נכתבו שורות אלו, נספר כי רק זכרי הציקדה זכו ביכולת להפיק את הצליל הצורמני, שבעזרתו הם מחזרים אחרי הנקבות ומנסים למצוא זיווג הגון. הקיץ הינו תקופת החיזור, כאשר מזג האוויר חמים ואין גשם, ובמהלכו מטילות הנקבות ביצים ובוקעים גורי ציקדה צעירים. צליל החיזור הינו בולט מאוד, דבר

שיכול למשוך לא רק נקבות אלא גם טורפים, וכאן בדיוק נזכיר את

ה"מנגנון המשוכלל"- כאשר מבחינה הציקדה בגוף גדול מתקרב היא נאלמת דום ומסתתרת בעזרת ההסוואה המעולה שלה.

כמו כן, ככל שזכר מפיק צליל חזק יותר, כך הוא מודיע לנקבות "תראו איזה אמיץ אני, אני לא מפחד מטורפים ויש לי שרירים חזקים וגנים טובים, כדאי לך להזדווג איתי!". דבר זה מכונה בשפה המקצועית "עקרון ההכבדה", כאשר יצור מוכיח או מסכן את עצמו בכדי להרשים את בני המין השני. וחוץ מזה, עדיף להסתכן בטריפה מאשר לא למצוא זיווג אחת של קיום, לא?

ועכשיו, כשהבנו מה זה הרעש הזה, מי בדיוק אחראי לו ומדוע כל זה קורה דווקא בקיץ, אינני מצפה ליציאה המונית במחולות לצלילי

3 ס"מ של רעש בלתי פוסק. ציקדה

המוזיקה הערבה. גם לאוזניי זה עדיין לא יותר מרעש רקע צורמני. אבל בפעם הבאה שתטיילו ותיכנסו לתוך התזמורת העליזה, רק תזכרו שאתם עדים לאחד ממופעי האהבה המרגשים ביותר בטבע. גם אם זו אהבה קצת רועשת...

ורק נקודה לסיום- שירים אצבע מי שעבר על הכתבה ולא עלה במוחו השורש צ.ר.צ.ר. נכון, גם הצרצר מפיק רעש צורמני, אך במקרה זה מדובר בציקדה, וגם ניתן להבחין בניהם! בעוד שהציקדה פעילה ביום, הצרצר הינו פעיל לילה ולכן: רעש צורמני ביום = ציקדה, רעש צורמני בלילה = צרצר. דרך הבחנה נוספת לחדדי האוזן- הצרצרים מפיקים רעש ע"י חיכוך כנפיהם הקדמיות זו בזו, וצלילם נע בתדרים גבוהים יותר משל הציקדה.